

løgtingsvalið '90

Størsta umhvørvismálið

Hóast nakað er komið av skafti er tó ov lítið hent í Dounreaymálinum, sigur Jóannes Dalsgaard í hesi grein. Hann minnir á lögtingssamtyktirnar í Dounreaymálinum og mælir til at eitt komandi landsstýri fer at taka hesar samtyktir í álvara og leggja ein miðvísan Dounreaypolitikk til rættis, áðrenn ov seint er.

Á vári 1988 gjørdi lögtingið eian álvarsama og umfangandi samtykt um feroyska stóðu til Dounreaymálið. Bakgrundin fyri hesi samtykt var eitt drúgt nevndararbeiði og eitt hitt mest rúgvusmikla álit, sum nakrantíð er vorðið lagt fyri Føroya Løgting.

Í hesum áliti varð spurningurin um víðari útbýgging av endurvinningsverkinum fyri kjarnorkuburturkast lýstur út í æsir, frá so at siga øllum síðum. Eftir at álitið varð vorðið lagt fyri lögtingið og almenningin, helt umhvørvisnevndin fram við at fylgja gongdini í hesum álvarsama spurningi. Nevndin útvegaði politisku myndugleikunum og feroyska almenninginum meira og sera týðningarmikið tilfar um ætlanir hjá bretsku myndugleikunum við Dounreayverkinum. Í hesum sambandi verður serstakliga hugsað um nýggju ætlanirnar hjá almenna bretska stovninum NITREX at goyma geislavirkin evni í berg-holun undir havbotninum norðan fyri Skotland. Hesar ætlanir kundi umhvørvisnevndin avdúka, so at siga í somu løtu, sum tær vóru komnar á tekniborðini hjá NITREX.

Í arbeiðinum at útvega hetta tilfar, til tess at kunna fylgja við ætlanunum hjá bretsku myndugleikunum, fekk nevndin ómetaliga góða hjálp frá feroyska umboðsmanninum í Bretlandi, Sofusi Poulsen og frá upplýsingarstovninum viðvíkjandi kjarnorkuvanda í Norðurlandshavi NENIG. Bæði tey seinastu landsstýrini hav stuðlað NENIG fíggariliga. Stuðulin til NENIG er eitt hitt skilabesta, ið landsstýrini hava gjørt og ikki minst Jøngerð Purkhús eigur sín stóra part av æruni fyri hesa jättan og fyri hetta eigur hon rós uppiborið. Løgmenningar báðir hava skrivliga mótmælt NITREX-ætlanini hjá bretsku stjórnini og hjá donskum myndugleikum, so vitt mær kunngutt — alt gott um tað.

Tá hetta er vorðið sagt, er tíverri ikki orsök til at býta út meira rós til landsstýrið í Dounreaymálinum. Venda vit aftur til lögtingssamtyktina frá 23. februar 1988, so siggja vit, at hon álegði landsstýrinum at loysa fimm uppgávur.

Tann fyrsta uppgávan var at reisa málið aftur í Norðurlandaráðnum, hjá donsku og hjá bretsku stjórnunum og annars har tað er skilgott. Hesa uppgávu hevur hetta landsstýrið roynt at loysa, tað skal viðgangast, men alt ov lítið er komið av skafti. Tað er ikki nóg mikið at reisa eitt mál til rætta tíð á røttum staði, men tað er minst líka so týðandi, at fylgja málinum upp og hetta er ikki gjørt.

Önnur uppgávan var, at landsstýrinum varð álagt at fylgja myndugleikarnar í Hetlandi, Orknøyggunum, Grønlandi, Íslandi og Noregi til eitt felags stríð móti fleiri útbýggingum í Dounreay. Her er einki hent, hóast upplagdir mogleikar hava verið, eitt nú innan tingmannaráð útnorrðs.

Triðja uppgávan var at skipa fyri regluligum kanningum av geislavirkin í sjógvi og í luft. Luftkanningarnar eru settar í verk, men tær eru hóttaðar av skerjingunum innan visindaligu stovnarnar. Peningur eigur longu í komandi fíggarjári at verða jættaður til hesar mætingar bæði á sjógvi og landi.

Fjórdi uppgávan var, at álagt varð landsstýrinum at gera eina tilbúgvingar- og bjargingarætlan, at bjarga fólk í fall, Føroyar vórðu hóttaðar av geislavirknum avfalli. Heldur ikki her er nakað hent, hóast tað mátti verið upplagt, at loyst hendan spurning saman við triðju uppgávu.

Fimta uppgávan varð at útvega Føroyum eina sínámillum ávaringarskipan við onnur lond, um vandi fyri geislavirkin skuldi verið á ferð um okkara leiðir. Heldur ikki í hesum máli hevur lands-

stýrið rætt hond frá síðu, hóast vit dag og dagliga verða mint á tann ræðuliga vanda, sum kjarnorkuindnaðurin er fyri mannaættina.

Her er sostatt og sum heild alt ov lítið hent, síðan lögtingið gjørdi sína týðningarmiklu og klóku samtykt í februar 1988. Hóast lögtingið soleiðis klárt lat eitthvørt landsstýri táverandi sum núverandi vita, at vit skuldu hava ein politikk, mótgæis teimum vandamiklu ætlanunum hjá bretsku stjórnini, er eingin slíkur politikkur í eygsjón. Tað

má ti verða eitt krav til komandi landsstýri, at tað alt fyri eitt fer undir at leggja til rættis ein politikk í hesum okkara størsta umhvørvisvandamáli.

Grundarlagið undir hesum politikki eigur sjálvsagt at verða lögtings-samtyktin frá 23. februar 1988, um vandan við endurvinningsverkinum fyri geislavirkið burturkast í Caithness nærindis Dounreay. Fyri fjúrtan døgum síðan varð farið undir fyrstu royndarboringar-nar í botnin norðan fyri Dounreay, uttan at tað læt í nøkrum norðurlend-

skum politikkarar, enn minni umhvørvisfelagskapi. Tað tykist, sum um alt hevur mist mótið í hesum máli og tað er stórt spell. Men enn eru ikki allar súðir syftar og enn er bót á borði. Kemur Javnaðarflokkurin aftur í landsstýrið, sum vit mong vóna, so verður eitt hitt fyrsta ódnartakið, at orða ein politikk í Dounreay málinum og saman við bróðratjóðum okkara í Útnorði, at royna henda politikk í verki, áður enn ov seint er.

Jóannes Dalsgaard

Valevni Javnaðarflokksins

Jóannes Dalsgaard

í Suðurstreymoy

Arbeiði til allar vinnuførar hendur og sunnur búskapur

Eitt av aðalmálum Føroya Javnaðarflokks er arbeiði til allar vinnuførar hendur. Eingin annar flokkur miðar í sínum politikki so greitt móti hesum máli. Fortreytin fyri hesum er ein sunnur búskapur.

Í nýggjari tíð hevur hesin politikkur hepnast rættuliga væl, men seinastu tvey árin við borgarligari leiðslu í Tinganesi hevur arbeiðsloysisspøkilið aftur gjørt um seg.

Tað er tí av alstórum týðningi, at Javnaðarflokkurin aftur sleppur at tilrættaleggja politikkin á Løgtingi og í Landsstýri. Tá verður øll produktiv vinna stimbrað á rationellum og kappingarforum grundarlagi, einamest okkara útflutningsvinna, sum er alivinnan og fiskivinnan.

Ein sunnan búskapur og arbeiði til allar hendur hava vit mogleika fyri at røkka, um vit, hóast minni fiskanøgdir, megna: at laga veiðuorku til tókar veiðunagdir at góðska fiskin sum mest í Føroyum at útflyta 1. floks tilvirk- aðar vordur

Valevni Javnaðarflokksins

Sandoy

at vera kappingarforir í dygd og kostnadi.

Hettar gevur optimalt útflutningsvirði.

Í Sandoyar valdomi hava vit tvey stór arbeiðs-pláss á landi, flakavirkin Sóláris í Skopun og Borg-

ina á Sandi, umframt arbeiðsplássini umborð á fiskiferunum. Alt hettar valdomið og stóru partur av allari vinnu her er knýttur at hesum virksemi, og størsti parturin av inntøkugrundarlagnum hjá borgarum og kommununum her stavar beinleiðis ella óbeinleiðis frá fiskivinnuni og fiskiðnaðinum.

Vit, sum búgva her, kunna illa ímynda okkum, at vera hesi virkir og hesi fiskifer fyrirtættir. Tá verður óskukalt onkustaðni. Tað er tí eitt krav til politikkarar okkara at finna útvegir saman við fíggarstovnum og virkisleiðslum fyri sunnum grundarlagi undir fiskavirkjum og rimuligum fiskaprisum til fiskiferini. Sum stóðan er í dag, má hugast nýggjar vegir og finna loysnir, tí her eiga vit eingi onnur stór arbeiðs-pláss — onga alternativu vinnu. Einast alternativ við er arbeiðs-loysi, og tað má ikki henda.

Javnaðarflokkurin hevur sett sær fyri, at ganga nýggjar leiðir í hesum

máli, soleiðis at fiskivinnan aftur gerst trygt stóði undir landsbúskapinum, samstundis sum vit varðveita trygg arbeiðs-pláss í fiskivinnu okkara.

Aðalmálið er: Arbeiði til allar vinnuførar hendur og ein sunnur búskapur. Veljið ti Javnaðarflokkin 17. nov. 1990.

Birgir Mohr

